

Discurs de presa de possessió del càrrec de rectora de la Universitat Pompeu Fabra – 6 de març de 2023

Laia de Nadal

Gràcies. Bon dia! Conseller de Recerca i Universitats, Directors Generals, Diputats, regidors, Presidenta del Consell Social, Rector Amat, Rectors Casals i Argullol, Rectors del sistema universitari català, Vicerectors i Vicerectors de l'equip anterior i també del nou equip, Autoritats, Directors i Directores de Departament, Degans i Deganes, Equip de gerència, representants del PDI, del PAS i d'estudiants, família, amigues i amics presents avui aquí o seguint-nos des de casa, gràcies per ser en aquest acte de presa de possessió. Em sento molt ben acompanyada.

Vull que les meves primeres paraules siguin d'agraïment a tothom que m'ha fet confiança en les eleccions, a tothom que hi ha participat i a tothom que m'ha acompanyat al llarg de la campanya electoral. Gràcies, de debò.

Avui és el meu primer dia com a rectora de la Universitat Pompeu Fabra, la universitat a què he dedicat els darrers vint-i-tres anys i en què he obtingut la major part de les meves alegries acadèmiques i professionals, treballant sempre en equip. És també el meu primer dia en una nova etapa, d'un temps nou, en què voldria que la manera de treballar en equip, amb un esperit obert i crític, de forma transversal i col·laborativa es consolidés com una de les característiques centrals no només de com fem les coses a la UPF, sinó també de qui som com a UPF.

Els càrrecs i la il·lusió de vegades ens fan buscar refugi en paraules grans i discursos més o menys llargs. Les persones que em coneixeu sabeu que no sóc de discursos llargs. Avui no serà una excepció. Crec que les coses importants s'han de poder dir en poques paraules. Permeteu-me, doncs, que en aquest primer discurs comparteixi amb tots vosaltres només tres idees: **una proposta, un compromís i una aspiració.**

.....

Durant les darreres setmanes, i també abans, **he percebut sovint un pessimisme respecte el futur de la Universitat**, motivat per dos processos complementaris.

- D'una banda, la cristal·lització d'una situació gairebé sistèmica de feblesa econòmica i de rigidesa normativa que actuen com a fre i limiten la nostra capacitat de reacció, d'actualització i d'anticipació davant d'aquest context

canviant. Hi incloc aquí la preocupació de molts de nosaltres quan advertim que només les universitats ens queixem o busquem la complicitat de les institucions per millorar el nostre finançament.

- De l'altra, la profunda transformació de l'àmbit de l'ensenyament superior i, més concretament, per l'aparició de nous actors privats que fan perillar la posició de les universitats públiques i que apunten cap a la possible desaparició de moltes d'elles.

Aquest sentiment de desànim que he percebut m'ha fet recordar unes paraules que no són meves i que són les següents: *"Els temps actuals són temps de canvis profunds i de renovació. Sovint, tenim la sensació que s'ha tocat fons, que les inèrcies que fins ara fluïen, ara s'estanquen, i que les veus amb missatges antics ja no ressonen."* Són paraules que la rectora Rosa Virós va pronunciar fa vint anys, en el discurs inaugural del curs 2003-2004 i que, crec, serveixen per descriure molt bé aquest sentiment de pessimisme i de cansament del qual us parlo.

En la mateixa intervenció, però, la rectora Virós feia també una invitació a l'optimisme, a confiar en la capacitat de les persones i de les institucions per construir un futur millor. I és amb aquesta segona part amb la que em vull quedar per plantejar-vos **la meva proposta o invitació**. Deixeu-me que esmenti tres fets que ens permeten ser optimistes.

- El primer és la **percepció positiva que té de nosaltres la societat a la qual servim**. Les enquestes d'opinió i els baròmetres mostren de manera sistemàtica que les universitats som, si no la institució més ben valorada pels nostres conciutadans, una de les tres més ben valorades. Això ha estat així des de fa més d'una dècada i els darrers anys no han vist canvis significatius. Paradoxalment, potser, la societat ens veu amb més bons ulls i confia més en nosaltres que nosaltres mateixos; a les universitats ens correspon recollir aquesta confiança i convertir-la en projectes engrescadors, en propostes transformadores i en èxits col·lectius que ajudin al benestar de tothom.
- El segon té a veure amb la **centralitat del coneixement, la recerca i la transferència en el present i en el futur de l'economia global**, que posen de relleu la major part d'informes i anàlisis d'especialistes i d'institucions internacionals. Les universitats som una de les institucions que més clarament i de manera més directa contribueixen al creixement i al desenvolupament de la societat. Potser no ho acabem de veure o no ens ho acabem de creure, però les universitats, les bones universitats, tenim una posició privilegiada en aquest context. Tenim un sistema de recerca català molt potent a on les universitats hi han de jugar un paper central. Si treballem més per superar les nostres tanques i murs, si construïm més i més fortes sinergies amb el nostre entorn, si donem més visibilitat i posem més en valor tot allò que fem, el nostre futur no només estarà garantit, sinó que de ben

segur serà millor. Per tant, hem de buscar aliats fora dels nostres murs, allargant la mà a les institucions, empreses i organitzacions del nostre entorn.

- El tercer, **parla més directament de nosaltres**. Una vegada i una altra les universitats hem demostrat la nostra capacitat per fer meravelles, per fer de la necessitat virtut i per reinventar-nos, fins i tot quan semblava impossible. Crec que no reivindicuem suficientment aquesta capacitat increïble. Crec sincerament que les universitats som i podem ser millors quan treballem juntes per reivindicar tot allò que ens uneix i també tot allò que ens diferencia, quan ens ajudem a ser més fortes i més singulars. Tenim eines suficients per tal de poder fer-ho. I també les capacitats. És el cas de la UPF i també el de les universitats catalanes amb les quals compartim sistema: tenim un PDI, un PAS i un conjunt d'estudiants de grau, de màster i de doctorat de primer nivell que, quan treballem de manera col·laborativa, ens sentim respectats i estem motivats, som capaços de posar les llums llargues i de tirar endavant projectes transformadors de gran ambició. El Mercat del Peix n'és un bon exemple, però no és l'únic, com han demostrat les nostres universitats germanes i molt bé saben els meus col·legues rectors.

Per tot això us **proposo** que apostem obertament i sense complexos per l'optimisme. No em malinterpreteu. Sóc molt conscient que les universitats hem de fer front a desafiaments importants en els propers anys que ens afecten a nosaltres com a institucions i al conjunt de la societat. Per això la meua proposta, la meua invitació, no és abraçar un optimisme naïf o buit, sinó fer nostre i alimentar un optimisme crític, un optimisme realista i constructiu.

.....

Em refereixo ara al **compromís**. La història de la UPF es pot explicar també com una seqüència de compromisos de molta gent disposada i dedicada. Crec que això ens ha fet i ens fa més forts. El meu és un compromís ferm amb la Universitat, amb una determinada manera de fer i de ser.

- Un **compromís amb un programa** que hem volgut valent, innovador, respectuós amb el llegat de totes les persones que ens han precedit al capdavant de la universitat i que rebo com un testimoni que, tant jo com l'equip que m'acompanya, treballarem per millorar i enriquir. Un compromís amb el passat, amb el present i amb el futur. Ho farem tot amb honestedat i esperit cooperatiu, amb coresponsabilitat, prioritzant, sent crítics i transparents, i buscant l'encert en les nostres decisions i accions.
- Un compromís també, segurament més important, **amb tota la comunitat de la UPF** i amb el benestar de les persones que en formen part. Ens caldrà prendre algunes decisions que segurament no satisfaran a tothom i hauré d'explicar molt bé les raons que les motiven. Però prendrem aquestes

decisions amb la voluntat d'animar i implicar el conjunt de la comunitat UPF en el progrés de la institució, i estic convençuda que també serà un temps que permeti fer coses engrescadores i que ajudi a renovar la il·lusió i l'orgull compartits per un projecte d'universitat singular i rigorós. Això no és res nou. Així ho han fet tots els equips anteriors i l'equip liderat pel rector Amat, del qual he format part durant els darrers dos anys. Des d'aquí el meu agraïment i el meu reconeixement a l'Oriol i als vicerectors que amb la seva dedicació i la seva molta i bona feina han ajudat la UPF a seguir avançant en el camí de millora constant. Gràcies David, Enric, Ester, Manel, Pablo, Sergi i Toni. Gràcies també a tots els comissionats i delegats i, en general, a tot l'equip de govern.

- I un tercer compromís **amb la resta d'universitats catalanes i amb el nostre sistema universitari**. Durant la campanya m'heu sentit dir que la meua és una aposta per la catalanitat "i" per la internacionalització, sense cap "però", fent èmfasi en el compromís de la Universitat amb la cultura i la llengua catalanes, així com també en la seva internacionalització. Dic el mateix de la defensa de la UPF i del sistema universitari català. Defensaré amb totes les meves forces la singularitat de la UPF, el dret a fer les coses de manera diferent, a ser diferents, i amb la mateixa energia defensaré també la unitat del sistema (no la seva homogeneïtat), la conveniència de treballar plegats, la importància de fer aquest viatge conjuntament. Una millor UPF ha fet i fa millor el sistema, i un sistema més fort també fa més forta la UPF. I dic més: unes millors universitats veïnes també ens fan una millor universitat. Estic convençuda que aquestes universitats veïnes ja ho senten així, però mai està de més insistir-hi: estimats col·legues rectors, us convido a fer vostres els nostres guanys i èxits. Tingueu per segur que jo, el meu equip i el conjunt de la UPF ajudarem, celebrarem i, si ens permeteu, també farem una mica nostres els vostres guanys i èxits.

.....

He parlat abans de recuperar, de fer nostre un optimisme realista i crític per defensar i fer créixer la nostra, les nostres universitats. Amb el mateix esperit comparteixo **la meua aspiració o el meu desig** per als propers quatre anys. Dir que m'agradaria que l'any 2027 la Universitat Pompeu Fabra fos almenys una mica millor que avui és el mínim que, raonablement, tothom espera que digui. Per descomptat, m'agradaria que fos així per continuar fent créixer aquest projecte comú que va començar a caminar fa més de trenta anys. Però la meua aspiració va una mica més enllà.

- A nivell intern, voldria que en quatre anys la comunitat de la UPF visqués com un record llunyà **el fals debat entre la bona docència i la bona recerca** i que, des de la seva diversitat, tots i cadascun dels departaments i facultats estiguessin ben orgullosos del que fan i del molt que aporten tant a la

universitat com a la societat. Això hauria de ser relativament fàcil: hem de treballar per conèixer-nos més entre nosaltres, per donar visibilitat a les nostres fortaleses i per posar en valor la riquesa que som i que generem.

- A nivell més ampli, voldria que en poc temps els meus col·legues rectors i jo mateixa, també el conseller i el seu equip, centréssim la nostra acció en tot allò que **permet fer més universitat**, en tot allò que **fa més universitat**, no en tot allò que **fa possible la universitat**. Si en quatre anys desapareixen del meu vocabulari i del nostre vocabulari conceptes com la taxa de reposició, la manca de finançament o la rigidesa normativa voldrà dir que totes les hores que entre tots dedicarem a gestionar les nostres universitats hauran valgut realment la pena. I voldrà dir igualment que aquest nou temps que comença avui s'ha convertit, també, en un temps que ha ampliat els nostres horitzons.

.....

No m'allargo més, però deixeu-me que tanqui la meva intervenció agraint a les persones que heu acceptat formar part del meu equip, la vostra confiança i la vostra generositat; gràcies Cristina Pujades, Eva Pujadas, Helena Ramalinho, Pablo Pareja, Raquel Bouso, Sergi Torner, Vanesa Daza i gràcies també als comissionats Carles Ramió, José García Montalvo, Josep Lluís Martí i Marcel Mauri i, a la resta de l'equip de govern. I que afegeixi un últim element al meu primer discurs: **UNA PETICIÓ**.

- El nou equip de direcció comencem a treballar des d'avui mateix amb entusiasme i amb la voluntat d'encertar en les nostres decisions i accions. Fem nostre el llegat dels qui ens han precedit, com un testimoni que treballarem per millorar i enriquir. Ara ens toca iniciar un procés de reflexió i definir les prioritats en les accions de govern que presentarem ben aviat amb la voluntat d'animar i implicar el conjunt de la comunitat en el progrés de la UPF. Tenim diversos reptes sobre la taula. Sense anar més lluny, estem a les portes del Dia de la Dona Treballadora, que ens recorda tot el camí que queda encara per recórrer per una igualtat efectiva dins i fora de la universitat.
- A canvi, us demano una cosa que pot semblar temptadora però que no és fàcil: si us plau, penseu i sentiu la UPF com el que sou tots: els rectors i les rectores veritables d'una universitat que aspira a oferir la millor versió d'ella mateixa, a superar els seus murs per fusionar-se amb l'entorn en què viu. En definitiva, una universitat que aspira a ser una institució singular i universal.

Per finalitzar, una nota més personal. Des de fa més de 20 anys, imparteixo docència i faig recerca sobre com els organismes responen a canvis en el seu entorn, i quins són els senyals i els mecanismes que han desenvolupat per anticipar-se, reaccionar i adaptar-se a aquests canvis. La universitat és també un organisme viu i ha de respondre als reptes actuals. Tinc la certesa que en els

propers quatre anys entre tota la comunitat sabrem continuar fent allò que hem sabut fer sempre en el passat: identificar els canvis que es produeixen en l'entorn, anticipar-nos-hi i reaccionar per fer una universitat millor. Entre tota la comunitat, ho farem un cop més.

Moltes gràcies!